Länsstyrelsen Norrbotten

Överförmyndarnämnden i Östersunds kommun
overformyndaren@ostersund.se

Inspektion hos Överförmyndarnämnden i Östersund, Ragunda, Krokom och Åre kommuner

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) anser, vid en samlad bedömning, att Överförmyndarnämnden för Östersund, Ragunda, Krokom och Åre kommuner (överförmyndarnämnden) generellt arbetar i enlighet med gällande lagstiftning. Goda rutiner finns och ärendena handläggs överlag på ett lämpligt och rättssäkert sätt. De brister som uppmärksammats är dock av sådan typ att den sammantagna bedömningen blir viss kritik.

Länsstyrelsen avslutar ärendet genom detta protokoll.

Allmänt om inspektionen

Av föräldrabalken, FB, och ställföreträdarförordningen (2026:667) framgår att länsstyrelsen ska inspektera överförmyndarnämnden varje år och att tillsynen syftar till att granska om överförmyndarnämndens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, ställföreträdarförordningen och andra relevanta författningar samt även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska enligt förordningen alltid kontrollera överförmyndarens register och ett urval av akter. Granskningen avser generellt två år tillbaka i tiden.

Länsstyrelsen har granskat överförmyndarnämnden den 5 november 2026 i verksamhetens lokaler i Östersund. Vid inspektionen närvarade överförmyndarnämndens ordförande Sara Bengtlars, sektorchefen samt handläggare.

Länsstyrelsens tillsynsinriktning 2025–2026

Länsstyrelsen kontrollerar under åren 2025–2026 särskilt överförmyndarens handläggning enligt nedanstående.

- Överförmyndarens granskning av ospecificerade poster i redovisningshandlingar
- Överförmyndarens handläggning vid byte av ställföreträdare
- Överförmyndarens handläggning av inkomna klagomål mot ställföreträdare
- Överförmyndarens uppföljning av uttagsmedgivande från omyndigas bankkonton

Länsstyrelsen konstaterar att det överlag finns välfungerande rutiner i samtliga avseenden. Eventuella anmärkningar i dessa delar framgår nedan.

Delegationsordning

För överförmyndarnämndens verksamhet finns en fastställd delegationsordning vilken länsstyrelsen tagit del av inför inspektionen.

Överförmyndarnämndens expeditionstider

Länsstyrelsen konstaterar vid besöket att information om överförmyndarnämndens expeditionstid finns uppsatt i kommunens reception (jfr 6 kap. 3 § andra stycket ställföreträdarförordningen).

Diarieföring och akthantering

Länsstyrelsen konstaterar att det är god ordning i samtliga akter. Samtliga handlingar som granskas överensstämmer med ordningen i dagboksbladet.

Tjänsteskrivelser i akterna

Länsstyrelsen konstaterar att det förekommer att tjänsteskrivelser med beslutsförslag från överförmyndarverksamheten till överförmyndarnämnden finns diarieförda i akterna.

En förvaltning kan vanligtvis inte anses vara självständig i förhållande till sin beslutande nämnd. Tjänsteskrivelser som utväxlas däremellan blir därför inte på den grunden inkomna respektive

upprättade (jfr t.ex. Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden RÅ 1969 ref. 9, RÅ 1987 ref. 29 och RÅ 1993 not. 118).

Eftersom överförmyndarverksamheten när den avger tjänsteskrivelser till överförmyndarnämnden inte är ett självständigt organ i förhållande till överförmyndarnämnden har tjänsteskrivelserna därmed inte kommit in till myndigheten i den mening som avses i 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen (1949:105) (TF) eller upprättats genom expediering i den mening som avses i 2 kap. 10 § TF. Tjänsteskrivelserna är inte heller, i den mening som avses i 2 kap. 8 § TF, att anse som upprättade hos överförmyndarkontoret. De är sålunda inte allmänna handlingar (jfr RÅ 1987 ref. 29).

Mot bakgrund av ovanstående är tjänsteskrivelser inte att hänföra till allmänna handlingar, som ska diarieföras, förrän de ärenden till vilka de hänför sig är slutbehandlade av överförmyndarnämnden.

Delegation av beslut om vitesföreläggande

I akt 09 3073 framgår att överförmyndarnämnden har beslutat att uppdra åt ansvarig handläggare att vitesförelägga de ställföreträdare som inte lämnat in årsräkningar. Av 19 kap. 14 § andra stycket FB följer dock att beslut om vitesföreläggande ska fattas av överförmyndarnämnden. Det saknas därmed stöd att delegera detta beslutsfattande till enskilda handläggare och överförmyndarnämnden kan inte undgå kritik i det enskilda ärendet.

Motiveringsskyldighet enligt 32 § förvaltningslagen

Via aktgranskningen har noterats att det genomgående saknas beslutsmotivering med skälighetsbedömning i samband med överförmyndarnämndens beslut om uttagsmedgivanden (t.ex. akterna 80 1351, 80 1469, 09 201152). Beslutsmotivering saknas även i de beslut som fattas vid överförmyndarnämndens sammanträden (t.ex. akterna 80 1351 och 80 2576). Av 32 § förvaltningslagen (2017:900) följer en motiveringsskyldighet, såvida det inte är uppenbart obehövligt. Motiveringsskyldigheten gäller även vid gynnande beslut. Om beslutet i stället hänvisar till en tjänsteskrivelse ska den bifogas (jfr JO 4417-2019 och JO 2004/05 s. 160). Överförmyndarnämnden bör därför se över sina rutiner i detta hänseende.

Ett besluts överklagbarhet

Av akterna 80 1351 och 80 1469 framgår att överförmyndarnämnden i avskrivningsbeslut i stället för en överklagandehänvisning upplyser parter om att avskrivningsbeslut inte är överklagbara. Något stöd för denna hantering finns inte då ett uttryckligt och/eller generellt överklagandeförbud av avskrivningsbeslut saknas i den lagstiftning som överförmyndarnämnden har att förhålla sig till. Överförmyndarnämnden kan därmed inte undgå kritik i de enskilda ärendena (jfr JO 3843-2009).

Övrigt

I akt 09 3073 bör överförmyndarnämnden överväga om det finns skäl att besluta om en medförmyndare.

I akt 21 3250 framgår att ställföreträdaren begärt sig entledigad samt att överförmyndarnämnden inte handlagt begäran sedan juli 2026. Överförmyndarnämnden bör därför se till att vidta de åtgärder som behövs med anledning av inkommen begäran (jfr JO 4897-2014).

Deltagande vid inspektionen

Inspektionen genomfördes av Hanna Mörtberg och Sofia Sandelid.

Protokollet har upprättats av Sofia Sandelid och justerats av Hanna Mörtberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

Lista över granskade akter

Bilaga till tillsynsrapport

Kopia till

JOkansli2@jo.se

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och revisorerna i Östersunds, Ragundas, Krokoms och Åres kommuner

Lista över granskade akter

80 2828	Förmynderskap	Utan anmärkning
09 3073	Förmynderskap	Nämnden delegerat i strid med FB:s bestämmelser.
80 2660	Förvaltarskap	Utan anmärkning
80 2457	Godmanskap	Utan anmärkning
09 201452	Godmanskap	Tjänsteskrivelse diarieförd innan nämndsbeslut.
09 3162	Godmanskap	Utan anmärkning
80 1351	Förvaltarskap/godmanskap	Beslutsmotivering saknas. Felaktig information om överklagbarhet.
80 1469	Förvaltarskap/godmanskap	Beslutsmotivering saknas. Felaktig information om överklagbarhet.
21 3250	Förvaltarskap	Begäran om entledigande bör hanteras.
80 3637	Godmanskap	Utan anmärkning
80 2576	Förvaltarskap/godmanskap	Tjänsteskrivelse diarieförd innan nämndsbeslut. Beslutsmotivering saknas.
80 2009100	Godmanskap	Beslutsmotivering saknas.

09 201152	Förvaltarskap	Beslutsmotivering saknas.

Information om protokoll för tillsyn av överförmyndarnämnden

Med anledning av att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är högsta beslutande organ i kommunen får ni en kopia av länsstyrelsens tillsynsprotokoll.

Länsstyrelsen har utifrån föräldrabalken samt ställföreträdarförordningen (2026:667) inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun, nedan överförmyndarnämnden. Vid inspektionen ska länsstyrelsen granska om överförmyndarnämndens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, ställföreträdarförordningen samt att handläggningen i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt.

Länsstyrelsen ska vid tillsynen kontrollera det register som överförmyndarnämnden är skyldig att föra och ett urval av akter.

Tillsynsprotokollet innehåller en sammanfattande bedömning. Det är vid denna bedömning länsstyrelsen tar ställning till om granskningen ska föranleda kritik mot överförmyndarnämnden. Länsstyrelsen använder en fyrgradig kritikskala som utgörs av formuleringarna *viss kritik*, *kritik*, *allvarlig kritik* och *ansökan om entledigande*. Om granskningen inte påvisar några brister eller endast påvisar ett fåtal brister av ringa art som inte föranleder kritik framgår det i stället av den samlade bedömningen.